

PROČ JSEM SE NEOBĚŠILA

HALINA PAWLOWSKÁ

motto

motto

HALINA PAWLOWSKÁ

PROČ JSEM SE NEOBĚŠILA

Praha 2010

© Halina Pawlowská, 1994, 2010
Illustrations © Erika Bornová, 1994, 2010

Veškerá práva vyhrazena

ISBN 978-80-7246-503-3

Proč jsem se neoběsila

Já jsem se nikdy nechtěla oběsit. Připadalo mi to takové neestetické. Z filmů jsem znala ty vyhřezlé fialové jazyky, rýhy na krku a oběšence, kteří se po přeříznutí provazu odporně zhroutí do navěky nepoužitelné hromádky. Já jsem se chtěla utopit!

Chtěla jsem se utopit a plout po proudu řeky třeba až do moře. Chtěla jsem elegantně zmizet a zároveň doufat, že mne po smrti budou kolébat konejšivé vlny.

Za mým neštěstím byla (pochopitelně) láska! Milovala jsem Jeníka. On mne taky miloval. Zdála jsem se mu nejkrásnější dívkou, kterou kdy potkal. Díval se na mne očima, ve kterých byl nejen obdiv k mé dokonalosti, ale taky údiv, že právě jemu tenhle drahocenný poklad spadl do klína. Milovali jsme se do svatby, milovali jsme se po svatbě, milovali jsme se hezky asi osm let. Pak Jeník potkal Druhou Osudovou Ženu! V té době mi bylo třicet dva a měla

jsem dvě děti a kruhy pod očima a o deset kilo víc než před svatbou. Jí bylo dvacet jedna, neměla kruhy, neměla děti a vážila tolik jako já, když mi bylo čtrnáct. Jeník měl v očích údiv, že takovýhle poklad se jím nechá líbat a že právě jemu říká věty typu: „Jsem na starší kluky...“ (Jeníkovi bylo třicet čtyři) a „... připadám si s tebou taková bezpečná...“ Já jsem si tedy bezpečná nepřípadala. Potkala jsem je. Byla to jedna z největších ran v mém životě. On se totiž na tu mladou krasavici díval tak, tak zamilovaně, že mi pukalo srdce.

Šla jsem proto k Vltavě. (Vždycky jsme bydleli blízko.) Dívala jsem se na vodu. Byla kalná, šedivá a jistě chladná. Stála jsem na úplném okraji a slzy mi proudily po tvářích. Chtěla jsem skočit, chtěla jsem skončit se svým zoufalstvím. Litovala jsem své rodiče, své děti, Jeníka i sebe. A pak až úplně ke břehu připlulo asi sto labutí. Byly špinavé a šedé jako Vltava. Největší labuťák vylétl na břeh a natáhl po mně krk. Labutě byly nesmírně agresivní. Obklopily nábreží tak, že se tam prostě nedalo skočit. Odháněla jsem je vztekle, možná že jsem do toho něžného zvířete, které mne tahalo za nohavici, i kopla. A takhle se z mé lítosti stal vztek. Šla jsem pryč. V pekárně jsem si koupila koláč, dětem jsem koupila čokolá-

dové bonbony a Jeníkovi jsem řekla rázně: „Hele, seber se a jdi za tou svou krasavicí!“ A on se sebral a šel. Byl u té své krasavice tři dny... Je mi dnes čtyřicet. Jeník se na mne dívá s láskou i údivem, že mu takovýhle poklad (já) spadl do náruče. Labutě krmit nikdy nechodíme. A přitom... zasloužily by si to.

Mějte se dobře a nevěšejte se. Nikdo a nic za to nestojí!

P. S.: Jinak mám zvířata dost ráda.

Život je správnej

Má dcera tuhle přišla domů a na tváři měla nepřičetný úsměv. „Co se stalo?“ zeptala jsem se. Zavýskla štěstím. „Potkala jsem kluky! Hezký kluky!“ Mé dceři je třináct. Dlouho stojí před zrcadlem, je pološílená z toho, že má pupínek pod loktem, a na krku nosí buď obrovské žluté srdce, anebo hliníkovou židovskou hvězdu. Má dcera si myslí, že jsem chudinka, co má už všechno hezké za sebou. Má dcera má pravdu. Tenhle týden byl hrozný. Praskla mi ztvrdlá kůže na chodidle, starosta rozhodl, že se před naší chalupou postaví bytovka, dědeček bojoval s kýlou a já neustále potkávala lidi, kteří se se mnou nechtěli bavit a já s nimi taky ne.

Pak byla sobota a vysvitlo slunce. Stálo vysoko a vzduch byl tak svěží a ostrý, že se zdálo, že vane z Alp anebo snad přímo od moře. Po Karlově náměstí šel mladík. Byl hrozně vysoký a hubený, měl tašku od luxu, batoh a zlomenou nohu. Nemohl

zvládnout obrubník, kymácel se, klopýtal a štěně v tašce od luxu kňučelo, protože si připadalo jako na houpačce na matějské. Pomohla jsem tomu mladíkovi. Bylo mu asi o deset let míň než mně. Vzala jsem mu tašku se psem, batoh a nabídla jsem mu své pevné rameno. Šli jsme spolu přes křižovatku a on se usmíval jako muž, který vždycky v historii byl křehký a zranitelný, a já šla pevně jako žena, která už od pradávna hlídala oheň a svým silným tělem dávala budoucnost pokolením.

Pak mne pozval na kávu a já šla. A pak mi ten chlapec, protože byl romantický, koupil tři balonky, a ony, protože jsem nešikovná, ulétly a pomalu pluly nad Karlovým náměstím. A ten chlapec, protože byl mladý, tak po mně chtěl mé telefonní číslo, a já, protože už jednu lásku mám, jsem mu dala falešné a pak jsem šla domů a na tváři jsem měla nepříčetný úsměv.

„Co je?“ zeptala se mne dcera. „Potkala jsem kluka!“ vypískla jsem štěstím. „Hezkého kluka!“ A najednou má dcera prohlédla. A i já v jejích očích, přes všechna ta moje léta, přes všechny ty moje zakazy diskoték a časopisů jako Bravo a nekoupených bot, které stojí přes dva tisíce, i já jsem náhle byla plnohodnotným člověkem! Má dcera se mne lehce dotkla:

„Život je, mami, správnej, vid'...“

Má prasklá pata se mi vůbec nehojí, základy k bytovce před chalupou se už začaly kopat, dědeček šel na operaci a lidí, kteří se nechtějí bavit se mnou a já s nimi, je čím dál víc.

Příkývla jsem: „Je. Správnej...“

Z téhle historky vyplývá jen jedno: Pomáhejte mužům v nesnázích!

A proto dřív umřou

Mám jednu kamarádku, která se opravdu vyšvihla. Vždycky byla nesmírně chytrá a vždycky báječně lyžovala. Emigrovala v roce 1958, a protože tak báječně lyžovala, tak jí u nohou ležel celý svět. Odjela do Kalifornie a její mladý manžel konečně mohl splnit svůj sen. Mohl začít studovat právnickou fakultu. Komunisté v Československu mu to totiž nechtěli dovolit.

Má kamarádka lyžovala a vydělávala a manžel studoval a dostudoval, velmi dobře se zavedl a pak zbohatl a velmi zbohatl a narodilo se jim pět dětí a všechny ty děti byly krásné a inteligentní a manžel stavěl domy po celém světě a má přítelkyně krásněla s lety a lyžovala a hrála golf a podporovala charitativní spolky a udržovala všechny ty domy po celém světě, a pak se jim narodila vnoučata a pak jednou na Vánoce manžel porušil tradiční obřad a nepřečetl úryvek z bible, a všechny ty děti

zmlkly, i vnoučata zmlkla, a má přítelkyně pochopila, že něco není v pořádku. A nebylo. Za pár dní přišel z luxusního hotelu na Bermudách účet a ten účet byl za pokoj slečny Kristýny. Kristýna byla manželovou sekretářkou a bylo jí dvaadvacet. Mé přítelkyni bylo sedmapadesát a manželovi bylo přesně nachlup stejně jako jí.

Mou přítelkyni píchlo u srdce. Manžel se tvářil sklesle. Mlčky houpal na klíně vnoučata a hned druhý den odjel se sekretářkou do Paříže. Tady měla má přítelkyně spoustu známých a těm její manžel představoval svou novou partnerku. Měla pevná stehna, hladkou tvář a chtivé srdce. Má přítelkyně plakala a plakala a plakala. Její pravé perly najednou ztratily lesk, její zlato zčernalo a její služebnictvo mělo falešně chápající oči. Má přítelkyně jednou v noci vzala telefonní sluchátko, zavolala manželovi a slečně, použila třikrát slovo děvka, pak rozmlátila manželovu truhlu po babičce, rozstříhala jeho fotografie a zablokovala společné bankovní konto.

Veškerý ten třpyt a esprit bohatství a bláhobytu se náhle rozpadl v prach a na světě zbyla jen opuštěná žena a nevěrný muž.

Stojím na straně té zrazené ženy, chápu toho záletného muže a vidím do karet té chudé slečně sekretářce. Murphy říká: Mu-

Žům většinou nevadí být dědečkem, většinou jim ale vadí spát s babičkou... Já říkám: A proto za trest dědečkové umírají dřív než babičky.

Velice moralistický sloupek

Jela jsem tramvají číslo osmnáct a ve voze byla se mnou skupina Němců. Byli elegantní, teplé kožichy ušlechtilých střihů, teplé kozačky nápaditých tvarů, čepice a šály v barvách duhy. Němci nevěděli, jak se dostat do hotelu. Ochotně jim začal radit příjemný muž, i on vypadal dobře a pustil sednout jednu z noblesních německých dam. Byla jsem potěšena tou ochotou, byla jsem potěšena tou ušlechtilostí, pocítila jsem absurdní pocit dojetí nad tím, jak jsme všichni úžasná společnost, jak krásní jsme to všichni lidé. Pak jsem vystupovala, u dveří se mi motal do cesty stařec. Byl odrbaný, měl roztrhaný kabát, obličej složený z tmavých vrásek let, potu a špíny, měl špatně rostlá chodidla, teklo mu z nosu, oči měl kalné zašlým hnisem, byla mu zima a v ruce

měl bílou hůl. Byla to troska, která páchla a která překážela. Všichni ji přehlíželi. Ze soucitu, z nechuti, z rozpaků, z neschopnosti, z neochoty, ze zvyku... Nikdo toho usmolného dědu nepustil sednout!

Často teď čtu: „Společnost je o to silnější, oč důrazněji pečuje o svůj nejslabší článek.“ Myslím, že slova jsou to pěkná a pravdivá, a myslím si, že si pod nimi málokdo umí cokoli (a kohokoli) představit. Nesnáším nadřazenost. Nadřazenost pitomců, co žebrají v Německu a Rakousku a povyšují se nad Rusy, Poláky a Ukrajince, nesnáším ubožáky, co se honosí před dojičkami svými fascinujícími vědomostmi, nesnáším primitivnost snobů, co vážené lidi titulují křestními jmény, aby všichni viděli, že snad i oni sami něco znamenají. Nesnáším nadřazenost těch, kterým se žije dobře, nad těmi, kterým je hodně špatně. A je jedno, čí vinou. Spoustě lidí je prostě špatně. Berme to jako fakt. A když je přece někomu špatně, musí se mu pomoci. A proto končím tak fádne moralisticky. Dejte vždycky nějaké peníze žebrákům, zeptejte se, kam jdou slepí, pomozte mrzákům a schovejte své staré teplé boty... Určitě potkáte někoho, kdo je bude potřebovat, pak můžete doufat, že až přijde čas a vy budete v nouzi, tak vám je někdo zase vrátí.

Takhle spím já

Nejdřív jsem svému spolupracovníkovi řekla, že na svou práci stačím sama a že už mu další honorář vyplácet nebudu. Pak jsem šla za renomovaným režisérem a vmetla mu do obličeje, že příběh, který s ním píšu, je slabomyslný a nemá budoucnost. Pak jsem šla ke svému příteli a skončila s ním, protože na mne nemá vůbec čas. Pak jsem svému šéfovi do očí řekla, že už se jím nenechám manipulovat. Pak jsem šla do televize a udala tam pár nesprávných lidí. Pak jsem šla za prezidentem a upozornila ho na všechny nepravosti. Pak jsem... se probudila. Pršelo, tlak jsem měla asi sto na padesát a bolely mě klouby v celém těle. Do práce jsem jela tramvají a lidé kolem mne na tom nebyli o mnoho líp. V práci jsem pila řídkou kávu a probírala nesmyslnou korespondenci. Pak mi zavolał renomovaný režisér, řekla jsem mu, že jeho látka je skvělá a že na ní budu ochotně spolupracovat. Pak jsem se sešla s přítelem, skučela jsem, že ho miluji, a dala mu novou kravatu. Pak jsem slíbila svému šéfovi, že se kvůli němu sejdu s jedním gau-

nerem. Pak jsem šla do televize dělat svůj pořad a usmívala jsem se na vysloveně „nesprávné“ lidi. Pak jsem si doma pustila rádio a tam mluvil prezident o nepravostech a pak... byl večer. Hlava mě bolela víc než ráno a klouby mi hlasitě praskaly. Maso k večeři bylo tuhé a rýže se rozvařila. Nejdřív jsem urazila svého tatínka. Vyčetla jsem mu, že vždýcky vydělával málo peněz. Pak jsem urazila svou maminku. Řekla jsem jí, že mi nikdy nerozuměla. Pak jsem dceři řekla, že pořád lže, a synovi jsem vytkla jeho zbabělost. Pak jsem... usnula klidným spánkem. Vstala jsem uprostřed noci. Postele praštěly a mí nejbližší se nepokojně převalovali. Chvilku jsem se dívala do jejich milých tváří. Pochopila jsem. Tatínek mi právě vypočítával své životní oběti, maminka mi vyčítala aroganci, dcerka mi dokazovala mé lži a můj sedmiletý syn triumfálně zveřejňoval mou vlastní zbabělost. Pevně jsem zavřela oči. Zítra je taky den! Poukážu! Skončím! Udám!

(Jak spíte vy?)

U nás se splachuje

Na podzim jsem si vždycky připadala velice krásná. Po létu jsem zeštíhlela, má plet měla bronzový nádech a přede mnou byl optimistický příslib zítřků. Nové penály voněly, čerstvě ořezané tužky taky a pohledy spolužáků, kteří přes školní prázdniny vyrostli o dvacet centimetrů, měly v sobě zvláštní jas blízké dospělosti. Letos v září si připadám děsně. Dřu od rána do noci jako blbec, neslyším slůvko uznání, nevím, co se mnou bude zítra, a mé děti jsou třesku-tě pubertální. Co se týče milostně vlahých očí, lze jen sentimentálně vzpomínat. Proto jsem hned neutekla, když mne na ulici oslovil neznámý muž, proto jsem se jím nechala pozvat na kávu, a jen a jen proto jsem na tu kávu šla. Ten muž byl sen. Měřil asi metr devadesát, měl nesmělý úsměv věčného chlapce a duši hlubokou, něžnou a plachou. Nejdřív jsem si myslela, že je úchylný. (Mám svůj věk a jsem realista.)